

# Georgiens valg

*Ota Tiefenböck*

Fronterne er trukket skarpt op ved det kommende parlamentsvalg. Bidsina Ivanisjvili og hans parti har forenet oppositionen og truer regeringspartiet og præsident Mikheil Saakasjvilis dominans

Georgierne skal til parlamentsvalg til oktober og har efter mange år igen fået et reelt alternativ til det regerende parti, Den Nationale Bevægelse med præsident Mikheil Saakasjvili i spidsen. Bidsina Ivanisjvili er det nye navn på den politiske scene og den oppositionsleder, som for alvor kan true Den Nationale Bevægelses og præsident Mikheil Saakasjvilis dominans i georgisk politik. Det gælder både det kommende parlamentsvalg og præsidentvalget næste år, som Saakasjvili ifølge forfatningen ikke kan stille op til efter to perioder på posten.

Bidsina Ivanisjvili har på kort tid opnået stor popularitet. Ifølge en undersøgelse af den georgiske uafhængige Institute for Policy Studies i november sidste år, vil 25 procent af de georgiske vælgere sætte deres kryds ved Ivanisjvilis parti Den Georgiske Drøm, mens kun knap 20 procent vil stemme på Den Nationale

Bevægelse. Undersøgelsen giver ligeledes en langt større tilslutning til Bidqina Ivanisjvili som præsident. På spørgsmålet om, hvem man vil stemme på, hvis der var præsidentvalg i morgen, svarer hele 22,7 procent Ivanisjvili, mens kun 8,7 procent fortrækker Saakasjvili, hvis han altså havde mulighed for at genopstille. Undersøgelsen viser klart, at den georgiske politiske scene i dag er polariseret i to store lejre. Ingen andre politikere eller politiske partier opnår et nævneværdigt antal stemmer, måske lige med undtagelse af den populære borgmester i Tbilisi, Gigi Ugulava, som kan notere sig 7,5 procent af stemmerne.

Til illustrering opnår den tidligere parlamentsformand og leder af partiet Demokratisk Bevægelse – Forenet Georgien, Nino Burjanadse, kun 0,1 procent af stemmerne. Resultaterne af undersøgelsen bekræfter, at slaget ved parlamentsvalget vil

stå mellem Den Nationale Bevægelse og Ivanisjvilis Den Georgiske Drøm, og uanset hvem der vinder, vil valget for alvor ændre magtforholdene i georgisk politik. Den politiske scene vil efter mange år uden en nævneværdig opposition få en, som det regerende parti må forholde sig til. Det kommende valg vil derfor under alle omstændigheder have en positiv virkning og være til stor gavn for den demokratiske udvikling i landet, da en velorganiseret og stærk opposition har været mangelvare i georgisk politik i mange år.

### Faldende popularitet

Situationen i dagens Georgien, ni år efter landets Rosenrevolution i 2003 og fire år efter krigen mod Rusland om Sydossetien i 2008, er langt fra som georgierne havde håbet på i 2003. Rosenrevolutionen væltede den daværende præsident Eduard Sjevvardnadse og bragte den unge og energiske Mikheil Saakasjvili til magten. Tilbage i 2003 var georgierne ikke i tvivl om, at landet nu var på vej til et demokrati og økonomisk bedre levevilkår. Den karismatiske Saakasjvili var personificeringen af deres håb om et bedre og mere retfærdigt samfund og om stabilitet, som landet efter en lang og urolig periode havde brug for.

I dag, ni år senere, er Saakasjvilis store popularitet mere eller mindre forduftet, især hos den mere veluddannede del af befolkningen. Man-

ge georgiere mener, at han har udviklet de samme autokratiske træk, som den forgænger, han afløste. Desuden mener mange, at han med sin konfronterende politik i forhold til Rusland har bragt landet i en svær situation. Saakasjvilis politiske linje resulterede for fire år siden i krigen med Rusland og en efterfølgende russisk besættelse af Abkhasien og Sydossetien, og konsekvenserne mærkes fortsat i Georgien.

Georgien har ikke blot mistet 20 procent af sit territorium, som det bliver svært at generobre fra russerne, men har også mistet en del af sin troværdighed i Vesten, efter at en uafhængig EU-bestilt rapport konkluderede, at hovedansvaret for krigen i 2008 ligger hos Saakasjvili. Og krigen mod Rusland og en efterfølgende russisk anerkendelse af Sydossetiens og Abkhasiens selvstændighed mærkes også økonomisk, da den har betydet fastfrysning af diplomatiske forbindelser mellem Tbilisi og Moskva og dermed også suspenderet al handel mellem Rusland og Georgien. Her er det uden tvivl Georgien, der er den største taber, og det til trods for at mange i Rusland savner den enormt populære georgiske mineralvand Borjomi eller den velsmagende georgiske vin.

Saakasjvilis faldende popularitet kom dog ikke til udtryk ved lokalvalget for to år siden. Her blev Den Nationale Bevægelse med 66 procent af stemmerne klar sejrherre i både

den georgiske hovedstad Tbilisi og i de fleste af landets distrikter, men det er yderst tvivlsomt, hvorvidt den store sejr skyldtes Det Nationale Bevægelses popularitet eller en mangel på valgmuligheder. I 2010 var den georgiske politiske scene præget af en total mangel på en politisk opposition. Den var dybt splittet og udgjorde ikke et reelt alternativ. Utilfredshed med Saakasjvilis regering kom dog klart til udtryk i forbindelse med fejringen af Uafhængighedsdagen sidste år, hvor en gruppe demonstranter anført af den tidligere parlamentsformand Nino Burjanadse flere dage i træk demonstrerede foran parlamentsbygningen i Tbilisi og forlangte Saakasjvilis afgang. Protesterne blev slået brutalt ned af politiet med to døde og flere kvæstede. Måden, politiet tacklede situationen på, blev efterfølgende fordømt af både den georgiske offentlighed og af flere internationale organisationer.

### **Ny stærk opposition**

Parlamentsvalget i oktober bliver en langt større udfordring for Den Nationale Bevægelse, end lokalvalget var det i 2010. Både parlamentsvalget i år og præsidentvalget i 2013 tegner til at blive skelsættende for Georgien. Måske ligeså skelsættende som Sjevardnadses afgang i 2003. Alt tyder på, at milliardæren Bidsina Ivanisjvili, som dukkede op på den politiske scene i Georgien sidste år i

oktober og efterfølgende lancerede sine ambitioner om at vælte Saakasjvili, tager udfordringen seriøst og ligeledes har den nødvendige opbakning i befolkningen. Han og hans parti Den Georgiske Drøm har formået at forene flere andre georgiske oppositionspartier, herunder Irakli Alasianas Frie Demokrater, under sine vinger, og det gør koalitionen stærkere. Ivanisjvilis koalition bliver derfor en værdig modstander.

Ivanisjvili er ifølge erhvervsmagasinet Forbes med en formue på knap seks milliarder dollar den 185. rigeste i verden, og hans enorme formue har ikke kun betydning for den valgkamp, han er i stand til at føre, og for den respekt formuen kan indbringe ham hos andre, men også for georgiernes opfattelse af ham. Politikere i Georgien har generelt en ringe anseelse i befolkningen og bliver ofte betegnet som korrupte og pengegriske. Ivanisjvilis enorme formue kan i georgiernes øjne virke som en garanti for, at hans hensigter med at gå ind i politik er reelle. De fleste georgiere giver da også udtryk for, at hans politiske ambitioner er drevet af idealisme, da han til forskel fra andre georgiske politikere har alle de penge, han har brug for. Denne indstilling bekræfter en af Ivanisjvilis nærmeste medarbejdere og kommende kandidat på Den Georgiske Drøms liste, Saal Kasrelisjvili.

Ivanisjvili ønsker at bringe Georgien på rette spor igen. Han vil stoppe

Saakasjvilis autokratiske regime og indføre et ægte demokrati. Hans politiske ambition er at skrive sig selv ind i den georgiske historie, siger Saal Kasrelisjvili, som betegner Bidsina Ivanisjvili som en beskeden mand, der står tidligt op hver morgen og arbejder hårdt hele dagen. En mand med høj moral, selvdisciplin og stor viljestyrke, som gør ham i stand til at opnå det, han sætter sig for. Ivanisjvili selv betegner sit indtog på den politiske scene snarere som sin pligt end noget, han ønsker eller gør af politiske ambitioner. I et interview med det tyske magasin *Der Spiegel* giver han udtryk for, at han i tilfælde af valgsejr ikke ønsker at forblive længe i politik. To år regner han med, er den tid det tager at få Georgien på rette spor igen.

### Hvad er rette spor?

Hvad det rette spor er, har Bidsina Ivanisjvili dog ikke nedfældet i et partiprogram eller talt meget om i detaljer. Hverken han eller hans parti har lanceret et decideret politisk program, men blot meldt ud, at Georgien blandt andet skal genetablere et godt forhold til Rusland og skal bringes tilbage til Europa og europæiske værdier. Det skal blandt andet ske ved at tilpasse de georgiske love til de europæiske, oprette et uafhængigt retssystem og frie medier. Det vil ifølge Ivanisjvili resultere i stabilitet, et sundt forretningsklima, som kan tiltrække de investeringer,

landets stagnerede økonomi har brug for. Ifølge hans egne ord vil det ske ved "at opbygge en stat, hvor anstændighed, værdighed og professionalisme vil danne grundlag for succes for den enkelte borger og for hele landet".

Mens partiets indtil videre ikke-eksisterende politiske program samt Ivanisjvilis manglende politiske erfaring giver anledning til kritik hos nogen, bliver den set som noget positivt af andre. De mener, at Ivanisjvili kan være det friske pust og den statsmand, der er i stand til at stabilisere landets forhold til Rusland. Andre ser hans manglende politiske erfaring som en klar hindring for, at hans parti kan være i stand til forsvarligt at regere Georgien. Georgiens forhold til Rusland og forhandlingerne med Rusland om en fremtidig status for Sydossetien og Abkhasien vil uden tvivl kræve store diplomatiske evner, hvis de skal ende med et resultat, både Rusland og Georgien kan acceptere.

Et stabilt forhold til Rusland er samtidigt alfa og omega for stabiliteten i Georgien. I undersøgelsen foretaget af den uafhængige researchorganisation Institute for Policy Studies ses et godt og afklaret forhold til Rusland som en af Georgiens største prioriteter. Kritikerne peger ligeledes på Ivanisjvilis russiske statsborgerskab og uafklarede forhold til Rusland, hvor han i 1990'erne tjente sin enorme formue, og sætter spørgsmålstegn ved hans agenda og for-

hold til Rusland generelt. Rege-  
ringspartiet er endda gået så langt  
som at beskyldte Ivanisjvili for at være  
russisk agent. Han afviser blankt og  
henviser til, at han ikke har været i  
Rusland i 10 år, samt at hovedparten  
af hans forretningsmæssige aktivite-  
ter i dag ligger i Georgien.

### **Seriøs udfordring**

Alt tyder på, at præsident Mikheil  
Saakasjvili og hans parti tager den  
nye og uventede udfordring seriøst.  
Ivanisjvili fik ganske få dage efter, at  
han lancerede sine politiske ambi-  
tioner, frataget sit georgiske stats-  
borgerskab. Det skete under henvi-  
sing til, at han samtidig med at være  
georgisk statsborger også er russisk  
og fransk statsborger, og at hans an-  
dre statsborgerskaber er i strid med  
den georgiske lovgivning. En beslut-  
ning, Bidsina Ivanisjvili har proteste-  
ret imod, men som efterfølgende  
blev stadfæstet af georgiske domsto-  
le. Derudover blev Ivanisjvilis georgi-  
ske bank, Cartu Bank, beskyldt for  
hvidvaskning af penge til en værdi af  
tre millioner dollar, en beskyldning  
som han kalder politisk motiveret.

Senest er Ivanisjvili beskyldt og  
idømt store bøder for uregelmæssig-  
heder i forbindelse med finansie-  
ring af sine politiske aktiviteter. Be-  
skyldningerne mod ham viser, uan-  
set om der er hold i dem eller ej, at  
Den Nationale Bevægelse ser Ivanisj-  
vili som en trussel. Forhindringerne  
synes dog ikke at få nogen større

virkning på hverken Ivanisjvili eller  
georgierne. Tværtimod flyttede om-  
kring 5.000 georgiere kort efter be-  
skyldningerne mod Ivanisjvilis bank  
deres bankkonti til Cartu Bank.

En lov vedtaget i det georgiske  
parlament den 22. maj i år giver  
ham nemlig mulighed for at stille  
op ved parlamentsvalget til trods for,  
at han ikke er georgisk statsborger.  
Ifølge loven kan EU-borgere, der  
har boet i Georgien i mindst fem år,  
aktivt deltage i det politiske liv i lan-  
det og stille op ved både lokal-, par-  
laments- og præsidentvalg. Loven er  
blevet vedtaget for en periode indtil  
januar 2014 og dækker derfor både  
parlamentsvalget i år og præsident-  
valget til næste år.

Det kan umiddelbart undre, at  
det nuværende georgiske parlament  
vedtager en lov, som giver den mest  
seriøse modstander mulighed for at  
stille op. Vedtagelsen af loven skal  
dog formentlig ses som et taktisk  
træk samt et udtryk for, at det rege-  
rende parti ikke havde anden mulig-  
hed. Saakasjvilis regering har i læng-  
ere tid været under observation i  
Vesten og er derfor mere eller min-  
dre tvunget til at overholde de de-  
mokratiske spilleregler.

Derudover vil Ivanisjvilis mulig-  
hed for at stille op reducere risikoen  
for, at valgets resultat ikke bliver ac-  
cepteret og anerkendt af den geor-  
giske befolkning, og mindske risiko-  
en for eventuelle demonstrationer  
og uroligheder i forbindelse med  
valget. Det regerende parti kan mu-

ligvis også være opmuntret af en meningsmåling foretaget for U.S. National Democratic Institute i marts og efterfølgende lækket til pressen. Meningsmålingen giver, til forskel for undersøgelsen foretaget af det uafhængige Institute for Policy Studies blot tre måneder tidligere, et klart forspring til Den Nationale Bevægelse. Ifølge den vil 47 procent af de georgiske vælgere sætte deres kryds ved Den Nationale Bevægelse, mens kun 10 procent vil stemme på Den Georgiske Drøm.

### **Fremtidig orientering**

Saakasjvilis ensidige orientering mod Vesteuropa og USA har givet landet klare fordele, senest ved den netop indgåede frihandelsaftale med USA. En tilsvarende aftale med EU er på vej. Georgien bliver fortsat stillet NATO-medlemskab i udsigt, som landet fik lovnng på i foråret 2008 under topmødet i Bukarest, nogle få måneder før krigen mod Rusland brød ud. NATO har senest bekræftet et georgisk medlemskab under sit topmøde i Chicago i maj. Det er dog tvivlsomt, hvorvidt der virkelig er vægt bag NATO's løfter, og hvorvidt Georgien har en reel chance for at blive optaget i NATO med 20 procent af sit territorium besat af en fremmed militærmagt. Det gælder, uanset hvor aktiv Georgien er i Afghanistan, hvor landet yder en af de største indsatser målt per indbygger, eller hvor hurtigt Georgi-

en indfører demokratiske og økonomiske reformer. Den nuværende regering vil uden tvivl fortsætte georgisk orientering mod USA, EU og NATO, men har efterhånden også indset nødvendigheden af et stabilt forhold til Rusland. Det første forsøg i den retning er indførelsen af visumfrihed for russiske statsborgere, som Saakasjvili lancerede sidst i februar. Lempelsen af visumreglerne kan være det første skridt i retning af stabiliseringen af forholdet mellem de to lande.

En Ivanisjvili-ledet regering vil, ifølge de udmeldinger han er kommet ud med, orientere Georgien mod EU og de europæiske værdier, men er samtidig mere bevidst om Georgiens geopolitiske tilhørsforhold, som gør et NATO-medlemskab besværligt og måske ligefrem utopisk. Ivanisjvili har meldt ud, at Georgiens problemer, især med ud-bryderprovinserne Sydossetien og Abkhasien, ikke kan løses af Georgien selv, men skal løses på globalt plan. Ivanisjvili vil formentlig prioritere forholdet til Rusland højt og være mere forsonende over for naboen end en Saakasjvili-ledet regering. Her vil Ivanisjvili, som i russiske øjne har en 'uplettet' fortid, nok kunne opnå bedre og hurtigere resultater end Saakasjvili. En Ivanisjvili-ledet regering vil dog, med Saakasjvili på præsidentposten, få begrænset manøvrerum.

Et godt forhold til Rusland er ligeledes vigtigt indenrigspolitisk, da

## BAGGRUND

det automatisk vil indebære større stabilitet og et sundere forretningsklima. Det vil skabe nye arbejdspladser og dermed forbedre de hårde økonomiske levevilkår.

Valgresultatet vil formentlig afhænge af, om Ivanisjvilis tilhængere kan hente stemmer på landet. Partiets vælgertilslutning er størst i de større byer og meget lavere på landet, hvor Saakasjvilis Nationale Bevægelse står stærkest. Jo større valgdeltagelse, des bedre for det regerende parti og omvendt. Ivanisjvilis vælgere kommer hovedsageligt fra den ressourcestærke og veluddannede del af de georgiske vælgere i byerne, hvor valgdeltagelsen som regel er stor. Uanset valgets udfald vil den kommende politiske situation i Georgien på kort sigt blive præget af ustabilitet og magtkampe, som først vil blive endelig afgjort efter præsidentvalget til næste år.

Valget vil uden tvivl resultere i et georgisk parlament med en stærk opposition med øget fokus på, at de demokratiske spilleregler bliver overholdt. Det bliver eksempelvis sværere for Saakasjvili at blive på en toppost i georgisk politik efter udløbet af hans anden præsidentperiode. Der har været spekulationer, om Saakasjvili vil lade sig inspirere af Putin og blive ministerpræsident i en valgperiode for derefter at vende tilbage til præsidentposten. Den

manøvre bliver sværere at gennemføre med Georgisk Drøm som stærkt oppositionsparti.

Valget vil formentlig også styrke de georgiske medier, som i den seneste rapport fra Freedom House kun får betegnelsen 'delvis frie'. Også her vil en stærk opposition gøre det sværere for regeringspartiet at kontrollere nyhedsstrømmen, som det er tilfældet i dag, hvor den georgiske regering helt eller delvis kontrollerer de to landsdækkende tv-stationer Imedi og Rustaveli2 samt flere andre medier.

Her har Bidsina Ivanisjvilis eksistens allerede givet bonus i valgkampen, da hans egen tv station Kanal9, skabt til at modarbejde regeringspropaganda, har leveret andre nyheder og stået for andre synspunkter end regeringsvenlige medier. Alt i alt er Bidsina Ivanisjvilis og Den Georgiske Drøms eksistens på den politiske scene i Georgien positivt for landets demokratiske udvikling.

Det gælder uanset, om den kommende regeringsleder bliver Bidsina Ivanisjvili eller bliver en repræsentant for Den Nationale Bevægelse.

*Ota Tiefenböck, født i Prag, freelance-journalist med speciale i Øst- og Central-europa, Balkan og Kaukasus, Østeuropa-redaktør på Ræson og koordinator for et SCOOP medieprojekt for undersøgende journalistik i Centralasien.*